

สรุปข่าวรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)

วันพุธที่ 30 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชั้น 2 อาคารรัฐสภา นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา เป็นประธานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา ผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานการประชุม

(1) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม	(ไม่มี)
(2) รับรองรายงานการประชุม	(ไม่มี)
(3) เรื่องที่กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว	(ไม่มี)
(4) เรื่องด่วน	

3. ร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (ค้างมาจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 15 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 6 กันยายน 2565) ซึ่งเป็นการพิจารณาต่อจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภาครั้งที่ 1 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

ที่ประชุมมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. ด้วยคะแนน 313 เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน 35 คน กำหนดระยะเวลาแปรญัตติภายใน 7 วัน

4. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 14 มาตรา 249 มาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 252 มาตรา 253 มาตรา 254 เพิ่มมาตรา 254/1 มาตรา 254/2 มาตรา 254/3 มาตรา 254/4 มาตรา 254/5 และมาตรา 254/6) (นายธนธร จีรังเรืองกิจ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 76,591 คน เป็นผู้เสนอ)

ด้วย นายธนธร จีรังเรืองกิจ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 76,591 คน ได้ร่วมกันเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (1) เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณา ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับดังกล่าว ตามมาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2565 มาตรา 16 ประกอบมาตรา 13 และได้จัดทำ

รายงานผลการดำเนินการของการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 116 วรรคหนึ่ง และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับดังกล่าว ผ่านทางเว็บไซต์รัฐสภา ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 115 แล้ว

นายธนารัฐ จรุงเรืองกิจ และนายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ... (แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 14 มาตรา 249 มาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 252 มาตรา 253 มาตรา 254 เพิ่มมาตรา 254/1 มาตรา 254/2 มาตรา 254/3 มาตรา 254/4 มาตรา 254/5 และมาตรา 254/6) แกลงหลักการและเหตุผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบัญญัติในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาสาระอันเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น จนทำให้การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นไม่อาจเกิดขึ้นได้จริงเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง การจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นโดยทั่วไป เพื่อแก้ไขปัญหาหน้าที่และอำนาจที่ซ้ำซ้อนกับราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น ไม่กลายเป็นการบังคับบัญชา และเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ... นี้

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ... เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ยกเลิกบทบัญญัติในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 ถึงมาตรา 254 และเพิ่มบทบัญญัติใหม่ เป็นหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 ถึงมาตรา 254/6 แทน

กำหนดให้รัฐต้องจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแบบกระจายอำนาจ และต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หากท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง การจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณ และมีหน้าที่และอำนาจเป็นของตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอื่นที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอื่นที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจโดยทั่วไปในการจัดทำบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น เว้นแต่เรื่องที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

กำหนดให้รัฐบาล ราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาค มีอำนาจและหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ เฉพาะเรื่องที่ต้องครุปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจัดทำได้และส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลกระทบ และเดือดร้อนเสียหาย และเฉพาะเรื่องที่ต้องครุปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะ ได้มาตรฐาน รัฐบาลอาจกำหนดมาตรฐานในการจัดทำบริการสาธารณะที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้ แต่ต้องไม่กระทบต่อหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและ ความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหากการจัดทำบริการสาธารณะ ของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคเข้าซ้อนกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การจัดทำบริการ สาธารณะเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีให้ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคจัดทำบริการ สาธารณะนั้น เว้นแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอหรือไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะนั้นได้

กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมี สารสำคัญเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่และอำนาจระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และรวมทั้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนรายได้ ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดให้มีคณะกรรมการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าภารกิจดังกล่าวถ่ายโอนไปยังองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการเงินการคลัง และมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดทำบริการสาธารณะตาม หน้าที่และอำนาจของตน ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญคือ (1) อำนาจในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่น (2) อำนาจในการกู้เงินและการออกพันธบัตร และ (3) การกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการจัดสรรเงินอุดหนุน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำ บริการสาธารณะได้หลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ (1) การจัดตั้ง บริษัทจำกัดหรือร่วมถือหุ้นในบริษัทจำกัด โดยไม่จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณูปโภคเท่านั้น (2) การจัดตั้ง องค์กรมหาชนในระดับท้องถิ่น (3) การจัดตั้งสหการทั้งแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทเดียวกัน และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างประเภท โดยให้สหการมีอำนาจในการจัดเก็บ ภาษีหรือรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลได้ และ (4) การมอบอำนาจให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะแทน

กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ส่วนคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นก็ได้ จำกัดวาระ การดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ทั้งนี้ ผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือได้รับเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นไม่ได้

กำหนดเรื่องการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาาร่วมกันหรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ กำหนดให้เมืองครพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ

กำหนดให้มีกฎหมายกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) การกำกับดูแลจะกระทำได้เฉพาะตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลเห็นว่า การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดน่าจะ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอเพิกถอนการกระทำนั้น (2) การยกเลิกอำนาจของผู้มีอำนาจกำกับดูแลช่วงก่อนที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลใช้บังคับ (3) การยกเลิกอำนาจของผู้มีอำนาจกำกับดูแลในการให้ความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น (4) การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งข้อบัญญัติท้องถิ่น มติ หรือการกระทำอื่นใดไปยังผู้มีอำนาจกำกับดูแล และ (5) การฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อเพิกถอนคำสั่งยุบสภาท้องถิ่น และคำสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้บทบัญญัติในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยในการออกระเบียบเกี่ยวกับการกำกับดูแลทั้งหลายทั้งปวง และบรรดากฎ ระเบียบ หรือหนังสือเวียนที่ให้อำนาจกำกับดูแลทั้งหลายทั้งปวง สิ้นผลไป

กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สมควรดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่ง และมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (1) การจัดให้มีการศึกษาผลกระทบและการรับฟังความคิดเห็นก่อนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ (2) การจัดให้มีการออกเสียงประชามติของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อตัดสินใจในเรื่องสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) การจัดตั้งสภาพลเมืองประจำท้องถิ่น (4) การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และ (5) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย (ร่างมาตรา 3)

2. กำหนดให้คณะรัฐมนตรี จัดทำแผนการยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคภายในสองปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และจัดให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องการยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคภายในห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา 4)

3. กำหนดให้รัฐสภาดำเนินการตรากฎหมายในเรื่องต่อไปนี้ (1) การกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (2) การกำหนดรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) วิธีการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (4) การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นและการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น และ (6) การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา 5)

4. กำหนดให้คณะรัฐมนตรีเสนอกฎหมายยกเลิกหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคที่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายแก้ไขหรือยกเลิกบทบัญญัติในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายที่ขัดหรือแย้งกับหลักการบริหารราชการแผ่นดินแบบกระจายอำนาจและความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น หรือที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวด 14 ของรัฐธรรมนูญนี้ ต่อสภาผู้แทนราษฎร ภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และกำหนดให้รัฐสภาพิจารณาและให้ความเห็นชอบภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยในส่วนของร่างกฎหมายยกเลิกหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคที่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคที่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสิ้นผลไป (ร่างมาตรา 6 และ 7)

สมาชิกรัฐสภา อภิปรายไม่สนับสนุนหลักการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 14 มาตรา 249 มาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 252 มาตรา 253 มาตรา 254 เพิ่มมาตรา 254/1 มาตรา 254/2 มาตรา 254/3 มาตรา 254/4 มาตรา 254/5 และมาตรา 254/6) โดยให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ การกระจายอำนาจเป็นเรื่องที่ดีเป็นเรื่องควรประพฤติและปฏิบัติ ทั้งนี้ สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสนับสนุนเรื่องการกระจายอำนาจไว้อยู่แล้ว และร่างรัฐธรรมนูญที่เสนอมาในครั้งนี้ อาจมีบทบัญญัติถึง 5 มาตราที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การกระจายอำนาจที่แท้จริงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริการสาธารณะ หัวใจสำคัญคือ การกระจายอำนาจทางการคลัง การทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ที่แท้จริง มีรายได้ของตนเองให้มากพอ ฟังพาส่วนกลางให้น้อยลง ปัจจุบันรายได้ของท้องถิ่นมาจากรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และมาจากการอุดหนุนจากส่วนกลาง แสดงให้เห็นว่าท้องถิ่นต้องพึ่งพาส่วนกลางอยู่ ดังนั้น ส่วนกลางจึงยังคงต้องกำกับดูแลท้องถิ่น การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นต้องพัฒนาโครงสร้างภาษีท้องถิ่นให้ครอบคลุม พัฒนาความสามารถในการจัดเก็บภาษี ปรับโครงสร้างภาษีที่รัฐส่วนกลางจัดเก็บและอุดหนุน เพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระเพียงพอในการจัดการสาธารณะ การพึ่งพิงรายได้จากส่วนอื่นทำให้ท้องถิ่นขาดแรงจูงใจในการหารายได้มาพัฒนาท้องถิ่นตนเอง อย่าย่ำแย่รอรายได้จากการสนับสนุนจากส่วนกลาง

อย่างไรก็ตาม การปรับโครงสร้างภาษี และการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ สามารถทำได้ ภายใต้โครงสร้างของกฎหมายปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ให้อำนาจต่าง ๆ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว ทั้งนี้ การกระจายอำนาจอย่างแท้จริง คือ การทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ จะทำให้การกระจายไปสู่ท้องถิ่น มีความชัดเจนและเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตลอดจนเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและหลักนิติธรรม สำหรับปัญหาของท้องถิ่นคือ ภาระหน้าที่จากการถ่ายโอนภารกิจของหน่วยงานส่วนกลางไปให้จำนวนมาก แต่มีงบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาของท้องถิ่นจึงไม่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ แต่อยู่ที่การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมภารกิจที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ การปรับโครงสร้างรายได้จากภาษีก็สามารถทำได้ในระดับพระราชบัญญัติ การกู้เงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการออกพันธบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีความหมายก็ให้อำนาจอยู่แล้ว ยกเว้นองค์กรบริหารส่วนตำบลเพราะมีขนาดเล็กเกินไป อีกทั้งการออกพันธบัตรนั้นจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความน่าเชื่อถือ ต้องมีที่ปรึกษาทางการเงิน และการดำเนินการอย่างอื่นอีกหลายอย่าง ซึ่งมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจึงไม่มีความสามารถในการที่จะออกพันธบัตร ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำในระดับรัฐธรรมนูญ หรือการจัดทำในระดับพระราชบัญญัติ ตราบใดที่เป็นหลักการที่ถูกต้องในการกระจายอำนาจ และตราบใดที่การใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและวินัยการเงินการคลัง เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ทั้งสิ้น

สิ่งที่จะเป็นปัญหาในเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ มีการเสนอเพิ่มเติมในมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 คือ มาตรา 4 ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำแผนยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคภายใน 2 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญและให้จัดทำออกเสียงประชามติภายใน 5 ปี ซึ่งก็คือยกเลิกผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และที่สำคัญไม่มีการทำประชามติ ไม่ผ่านการรับฟังความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 อีกด้วย และไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน การแก้ไขสามารถทำได้แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติได้จริง รู้กาลเทศะ วุฒิภาวะ และสอดคล้องกับกาลเวลา

สำหรับข้อเสนอการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเป็นเรื่องหลักการกำหนดแนวทงนโยบายให้เป็นประโยชน์ แต่ดูเนื้อหาผู้ที่เสนอนั้น มีความกังวลและเป็นห่วงว่าเนื้อหาที่เสนอให้รัฐสภาพิจารณาคลายกับการสนับสนุนให้เป็นรัฐอิสระ โดยเฉพาะในมาตรา 249 เนื่องจากทั้งหมดยังคงเป็นเนื้อหาเดิมแต่นำมาตัดปะใส่เนื้อหาเพิ่มเติมเข้าไป ที่สำคัญคือมาตรา 6 และมาตรา 7 ถ้าดูตามข้อเสนอจะยกเลิกกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดภายในระยะเวลา 60 วัน การยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาคจะทำให้ประเทศเป็นรัฐเดี่ยว เพราะฉะนั้นในเนื้อหาที่เสนอทั้งหมดจะไม่ทำให้เกิดการกระจายอำนาจที่จะสำเร็จได้อย่างแท้จริง จึงไม่อาจรับหลักการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ นอกจากนี้ สมาชิกฯ ได้แสดงความกังวลในเรื่องการยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาค เหตุใดต้องกำหนดให้มีการจัดทำประชามติภายในระยะเวลา 5 ปี เพื่อยุบเลิกราชการส่วนภูมิภาค และการยุบเลิกราชการส่วนภูมิภาคนั้น รวมไปถึงการยกเลิกกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วยหรือไม่ ถ้าไม่มีราชการส่วนภูมิภาคแล้ว ส่วนท้องถิ่นกับส่วนกลางจะเชื่อมต่อกันได้อย่างไร

สมาชิกวุฒิสภา อภิปรายสนับสนุนหลักการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 14 มาตรา 249 มาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 252 มาตรา 253 มาตรา 254 เพิ่มมาตรา 254/1 มาตรา 254/2 มาตรา 254/3 มาตรา 254/4 มาตรา 254/5 และมาตรา 254/6) โดยให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ เพื่อให้เกิด การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการบริหารจัดการงาน มีบุคลากร และมีงบประมาณในการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ให้กับท้องถิ่น และจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้ อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และทันกับความต้องการของประชาชน ทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ ตนเอง เพราะบริบทและความท้าทายของประเทศมีความเปลี่ยนแปลงไป หากกระชับอำนาจไว้ที่ส่วนกลางมากเกินไป จะทำให้การแก้ไขปัญหาในแต่ละท้องถิ่นไม่ทันการณ์ ช่วยป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ลดปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการทำงานให้กับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตามหลัก กฎหมาย ตลอดจนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือภาระงานของส่วนกลาง เปิดโอกาส ให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ ทุกจังหวัดเข้าถึงการบริการสาธารณะเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม อันจะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยลงได้ หลักการของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือถ่ายโอนภารกิจเดิม ที่อยู่กับส่วนกลางไปยังท้องถิ่น ยกเว้นภารกิจทางทหารและการป้องกันประเทศ ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการระหว่างประเทศ การดำเนินงานของธนาคารกลางและระบบเงินตรา และบริการ สาธารณะอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมทั้งประเทศ และกระจายงบประมาณไปให้ท้องถิ่น สัดส่วน ร้อยละ 50 เพื่อเป็นหลักประกันรายได้ให้แก่ท้องถิ่น สำหรับประเด็นเรื่องความโปร่งใส มีหน่วยงานอิสระในการ ตรวจสอบงบประมาณ และประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบท้องถิ่น ป้องกันการทุจริต การดำเนินการ เป็นไปด้วยความโปร่งใส ให้ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่น มีการจัดทำงบประมาณ แบบมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน อันจะเป็นการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน เกิดการจัดทำบริการสาธารณะ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและสมประโยชน์ มากที่สุด เป็นการปลดล็อกและคืนอำนาจให้กับท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยากในการจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เป็นการลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจให้กับประชาชน ทำให้ท้องถิ่น เข้มแข็ง สามารถดูแลตัวเองได้ หากส่วนท้องถิ่นปกครองตัวเองให้เข้มแข็งได้ รัฐบาลก็จะรับภาระน้อยลง อย่ายุดถูกประชาชน อย่าคิดว่าประชาชนคนไทยไม่มีความรู้ การที่ประชาชนจะตัดสินใจในการเลือกใครมาเป็น ผู้บริหารท้องถิ่นในระดับใด หมายความว่าเขาเชื่อว่าบุคคลคนนั้นจะนำมาหรือนำพาซึ่งการแก้ไขปัญหาได้

นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีความพร้อมในการรับการถ่ายโอน ภารกิจ การจัดทำบริการสาธารณะ กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลการเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง และมีการทุจริตน้อยกว่าส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานหลายหน่วยงาน รวมไปถึงมี ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุกโครงการ อีกทั้งท้องถิ่นเองก็มีความพร้อมในพัฒนาประเทศ

การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

นายวิระศักดิ์ เครือเทพ ผู้เสนอร่างกฎหมาย ตอบชี้แจงประเด็นที่สมาชิกวุฒิสภาให้ข้อสังเกต ดังนี้ การกระจายอำนาจ คือ การทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น ทำให้อำนาจการตัดสินใจในเรื่องทรัพยากร รวมถึงกระบวนการบริหารจัดการลงไปถึงภาคประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศตัวจริง บริบทของการกระจายอำนาจคือเครื่องมือหรือวิปถุกรรมบรรพชาการที่สำคัญที่นำไปสู่การเพิ่มอำนาจ เพิ่มพลังเพิ่มสิทธิของประชาชน ตลอดระยะเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับท้องถิ่น แต่ปรากฏว่าติดขัดในเรื่องของงบประมาณและอำนาจหน้าที่ เนื่องจากทุกอย่างต้องขอจากส่วนกลาง ฉะนั้นผลในทางลบที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างที่กระจายอำนาจลงไปอย่างไม่สมบูรณ์ ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม นั้นหมายความว่าโครงสร้างที่เกิดขึ้นมีความเบ่งบานในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แต่หลังจากนั้นเริ่มทำให้ภาคประชาชนอ่อนแอและเสื่อมถอยลง การกระจายอำนาจจะทำให้ประชาชนเข้มแข็งขึ้น มีอำนาจในการจัดการตนเอง มีทรัพยากรเป็นของตนเอง อย่างไรก็ตามเมื่อให้อำนาจและงบประมาณกับประชาชนไปแล้ว ประชาชนจะบริหารจัดการได้ไม่ดี วันนี้นักไทยสามารถคิดบริหารจัดการและรับผิดชอบตัวเองได้ แต่ขอเพียงมีอำนาจรัฐในการรองรับสิทธิเหล่านี้ จะทำให้ภาคประชาชนกลับมาเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

โครงสร้างของงบประมาณ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกระจายอำนาจทำให้ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน โดยรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับงบประมาณโดยเฉลี่ย ประมาณ 700,000 ล้านบาทต่อปี ถือเป็นร้อยละ 29.6 ของรายได้รัฐบาล ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะที่ต้องดูแลประชาชนจำนวน 76 ล้านคน แสดงให้เห็นว่างบประมาณด้านการพัฒนาไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องปรับสัดส่วนรายได้ของท้องถิ่นให้เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าท้องถิ่นจะขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี แต่ท้องถิ่นเพิ่งมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีเพียง 20 ปี ก็สามารถดำเนินการจัดเก็บภาษีได้ดีเป็นลำดับ แต่รายได้ของท้องถิ่นไม่มาก เนื่องจากรัฐไม่ให้อำนาจทางภาษีกับท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ทำให้มีรายได้จำกัด และไม่มีอำนาจในการเสนอจัดเก็บโครงสร้างภาษีใหม่ ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตัวเอง โดยสัดส่วนรายได้ขั้นต่ำของท้องถิ่นควรเป็นร้อยละ 45 ต่อ 55 แต่ปัจจุบันบทบาทและภารกิจของท้องถิ่นในการรับมือกับภัยพิบัติที่ไม่คาดคิดเพิ่มขึ้นมาก จึงควรปรับสัดส่วนรายได้ท้องถิ่นต่อรัฐเป็นร้อยละ 50 ต่อ 50 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมด้านภาษีของท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ เมื่อเพิ่มรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันคือ อำนาจในการจัดบริการสาธารณะจากเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นนั้น การมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นด่านหน้าในการจัดการภัยพิบัติและการรักษาพยาบาลปฐมภูมิ สามารถดำเนินการได้ภายใต้หลักแนวคิดการปกครองตนเอง รวมไปถึงการจัดการระบบการศึกษา ประชาชนสามารถจัดหลักสูตรการศึกษาและดูแลบุตรหลานของตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องโรงเรียนและการปฐมพยาบาล หากมีการถ่ายโอนไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะไม่ส่งกระทบกับความมั่นคงของรัฐบาล แต่เป็นการสนับสนุนให้ภาคประชาชนและท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลตนเอง ซึ่งการวางรากฐานใหม่สำหรับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2554 ไม่เพียงพอต่อการปรับโครงสร้างของท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีลำดับขั้น

ของกฎหมายที่สูงขึ้นเพื่อวางรากฐานของการกระจายอำนาจให้มีความชัดเจน ลดข้อจำกัดในการดำเนินงานให้กับท้องถิ่น เพื่อให้รัฐบาลในอนาคตนโยบายนี้ไปปฏิบัติ นอกจากนี้ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศก่อนีรวมกัน 30,000 ล้านบาทเศษ แต่เหลือค้ำจริง 9,000 กว่าล้านบาท คิดเป็นไม่ถึงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เมื่อกระจายอำนาจไปแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดบริการสาธารณะได้ดีขึ้นอย่างชัดเจนและก้าวกระโดด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการกระจายอำนาจ จึงควรสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการตนเอง

นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ ผู้เสนอร่างกฎหมาย ตอบชี้แจงประเด็นที่สมาชิกรัฐสภาให้ข้อสังเกต ดังนี้ สมาชิกฯ หลายท่านแค้นองอำนาจหน้าที่ทั่วไปของท้องถิ่น โดยไม่ได้พูดถึงภาระหน้าที่ที่เป็นหลักการของท้องถิ่น ปัจจุบันประชาชนเริ่มก้าวพ้นปัจจัยสี่ตามลำดับขั้น ท้องถิ่นจึงมีหน้าที่ต้องเต็มเต็มความต้องการให้กับประชาชน ขณะเดียวกันในฐานะของผู้นำท้องถิ่นต้องมีความยึดโยงกับประชาชนและถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง โดยพยายามยกระดับและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น หน้าที่ของท้องถิ่นในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงการให้บริการสาธารณะทั่วไป แต่เป็นการยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของท้องถิ่นเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกฯ หลายท่านตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดจึงไม่แก้ไขพระราชบัญญัติเดิม เช่น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เนื่องจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วถึง 14 ครั้ง แต่กรอบอำนาจหน้าที่ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่พื้นฐานทั้งสิ้น และไม่เคยพูดถึงหน้าที่ที่เป็นการผลักดันให้ท้องถิ่นก้าวไปข้างหน้า ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าในแต่ละท้องถิ่นมีบริบทที่แตกต่างกัน อาทิ พื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ ผู้นำท้องถิ่นไม่ได้มีหน้าที่แค่เพียงจัดบริการสาธารณะ แต่ต้องให้ความมั่นใจต่อประชาชนทั้งในแง่ความปลอดภัย การลงทุนและธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งมีโอกาสจัดทำได้ แต่วันนี้มีข้อจำกัดในหลายประเด็น ดังนั้น ท้องถิ่นจึงควรมีอำนาจและบทบาทในการปกป้องสิทธิของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศยังเหมือนกันหมด ภาครัฐไม่เคยมองว่าในแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง แต่โครงสร้างทั้งหมดถูกกำหนดมาจากส่วนกลางทำให้ไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นได้ ตลอดจนปัญหาเรื่องบุคลากร ซึ่งถูกกำหนดมาตรฐานและตำแหน่งต่าง ๆ จากส่วนกลางเช่นเดียวกัน จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นทั้งสิ้น ส่วนประเด็นเรื่องงบประมาณนั้น หลายท้องถิ่นมีศักยภาพและสามารถหารายได้ด้วยตนเอง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การถูกล็อกด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น เงินฝากต้องฝากกับธนาคารของรัฐเท่านั้น ไม่มีสิทธิฝากในธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไขจากภาครัฐ หากมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นจะช่วยปลดล็อกปัญหาของแต่ละพื้นที่ได้ นอกจากนี้ ปัญหาที่สมาชิกฯ หลายท่านแสดงความกังวลในเรื่องการทุจริตในท้องถิ่นที่มีมากขึ้นนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นสังคมแบบเปิด ประชาชนมีความกล้าเข้าไปตรวจสอบ และมองด้วยความเป็นห่วงและเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง เมื่อไหร่ก็ตามที่ท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ ประชาชนก็就会有ความห่วงและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการทุจริตหรือการดักดวงผลประโยชน์จากท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น ในแง่ของความโปร่งใสและการตรวจสอบของพี่น้องประชาชนนั้น สะท้อนผ่านผลการเลือกตั้งที่ผ่านมา มีความชัดเจนอย่างยิ่งว่าประชาชนได้มีวิวัฒนาการอย่างเต็มที่ ส่วนท้องถิ่นก็ต้องมีการพัฒนาตัวเองตลอดเวลาเพื่อให้ประชาชนพึงพอใจ แต่ที่ผ่านมามีข้อขัดข้องในเรื่องของข้อกฎหมายหลายประการ ดังนั้น

จึงจำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ หมวด 14 เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการภารกิจเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ประชาชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ปัจจุบันท้องถิ่นยังมีอำนาจหน้าที่ไม่เพียงพอ และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างมาก ท้องถิ่นเองก็มีข้อจำกัดเนื่องจากทำได้เพียงเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน และต้องให้สัมปทานกับเอกชน หากท้องถิ่นมีความพร้อมมีอำนาจหน้าที่ที่ไม่ต้องยกสิทธิในการดำเนินงานให้กับเอกชน ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้เกิดจากการวินิจฉัยที่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัว หากมีการปลดล็อกจะช่วยลดอุปสรรคในการทำงาน อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นไม่เคยได้รับการปรับปรุงแก้ไข ในขณะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป แต่กฎระเบียบไม่มีการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้เกิดความล่าช้า และมีการออกกฎระเบียบมากำกับควบคุมท้องถิ่น โดยไม่ได้ลงไปดูพื้นที่จริง ท้องถิ่นเองก็มีความเหลื่อมล้ำเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์และค่าใช้จ่ายในการจัดงานต่าง ๆ จนเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคในการสร้างภาพลักษณ์แก่ท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการหารายได้ และรายได้ซึ่งมาจากการอุดหนุนของรัฐบาลร้อยละ 29 ไม่เพียงพอต่อภาระหน้าที่ที่ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนอิสระเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น เนื่องจากสำนักงบประมาณไม่มีมาตรฐานในการจัดสรรงบประมาณ โดยเฉพาะการส่งเสริมสมรรถนะของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว ท้องถิ่นไม่มีอิสระในการหารายได้ การกู้เงินจากสถาบันการเงินเป็นไปได้ยาก จึงไม่สามารถผลักดันโครงการในระดับโครงการทางวิศวกรรมขนาดใหญ่มาก หรือเมกะโปรเจกต์ (Mega Project) ได้ กรณีการกู้เงินจากสถาบันการเงินไม่เป็นประเด็นที่น่ากังวล เพราะต้องมีการประเมินความสามารถในการใช้หนี้และมีการทำโครงการเผยแพร่ต่อสาธารณะ รวมทั้งต้องเสนอเข้าสภาท้องถิ่นเพื่อขออนุมัติ ซึ่งมีวินัยการเงินการคลังบังคับไว้อยู่แล้วทั้งสิ้น

ปัจจุบันท้องถิ่นและประชาชนมีความพร้อมเป็นอย่างมาก การเลือกตั้งที่ผ่านมามีผู้สมัครหน้าใหม่เป็นจำนวนมาก มีคุณวุฒิ และมีความสามารถที่ดี มีการให้อำนาจความรู้ให้กับบุคลากรของผู้นำท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการสร้างความพร้อมให้กับผู้นำท้องถิ่นในการตอบโจทย์สำหรับอนาคตข้างหน้า ประชาชนเองก็มีความพร้อม มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง หากผู้นำท้องถิ่นหรือสมาชิกท้องถิ่นคนใดปฏิบัติตนไม่ดี ไม่เหมาะสม ย่อมจะได้รับการลงโทษจากประชาชนด้วยการไม่เลือกคนนั้นอีกต่อไป ความเป็นผู้นำท้องถิ่นมีทั้งความรับผิดชอบทางการเมืองและความรับผิดชอบต่อแผ่นดินเกิดของตัวเอง หากทำไม่ดีย่อมไม่มีพื้นที่ให้กับตนเอง ทุกพื้นที่ในประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้นเพียงแต่จะอยู่ในรูปแบบใด โอกาสและปัญหาหลายอย่างเกิดขึ้นจากท้องถิ่นทั้งสิ้น หากสร้างท้องถิ่นให้มีอำนาจ มีหน้าที่ มีความเป็นอิสระในการคิด และมีความเข้มแข็งจะช่วยรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน トラบใดที่ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสร้างประชาชนให้มั่งคั่ง จะเป็นการลดภาระของรัฐบาลกลาง ในการหาเงินให้กับท้องถิ่น ถ้าท้องถิ่นมีความเข้มแข็งที่ไม่ต้องขอพึ่งเงินอุดหนุน และสามารถนำเงินส่วนที่เหลือไปลงทุนเชิงสังคมที่อ่อนแอกว่าโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

นายพริษฐ์ วัชรสินธุ ผู้เสนอร่างกฎหมาย ตอบชี้แจงประเด็นที่สมาชิกรัฐสภาให้ข้อสังเกต ดังนี้ การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นไม่สามารถแก้ไขทุกปัญหาในทันที แต่การเปลี่ยนแปลงประเทศเพื่อให้ทุกคน ทุกพื้นที่มีอำนาจและทรัพยากรเพียงพอในการกำหนดอนาคตของตนเอง จะเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้หลายปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนานหลายสิบปีสามารถถูกแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดบริการสาธารณะ ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หรือปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ โดยสมาชิกฯ หลายคนมีความกังวลว่าการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมากขึ้นนั้น ท้องถิ่นบางแห่งอาจไม่มีความพร้อมในการจัดทำบริการสาธารณะทั้งหมดแทนส่วนกลาง ซึ่งท้องถิ่นแต่ละแห่งต่างก็มีศักยภาพที่แตกต่างกัน ความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ ประกอบด้วย การมีความเข้าใจในบริบทพื้นที่ของตนเองมากนักน้อยเพียงใด มีระยะเวลาเพียงพอในการทำงาน และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมั่นใจและยอมรับ ซึ่งท้องถิ่นมีคุณสมบัติเหล่านี้ครบถ้วน หากท้องถิ่นมีอำนาจและมีงบประมาณเพียงพอจะยิ่งทำให้ท้องถิ่นมีความพร้อมในการจัดทำบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การกระจายอำนาจจึงไม่ใช่การแย่งชิงอำนาจระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น แต่เป็นการออกแบบกลไกการแบ่งงานให้ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นสามารถทำงานที่ตนเองถนัดได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนข้อกังวลว่าการกระจายอำนาจจะทำให้ปัญหาการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นนั้น การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ไม่ใช่แนวทางในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของท้องถิ่น แม้ว่ารายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จะมีสถิติว่าปัญหาการทุจริตในท้องถิ่นมีจำนวนมากกว่าการทุจริตในส่วนกลาง โดยหากมองลึกลงไปภายใต้ตัวเลขสถิติดังกล่าว เป็นการสะท้อนว่าการทุจริตในระดับท้องถิ่นมีจำนวนมากกว่าการทุจริตในส่วนกลางจริงหรือไม่ หรือการทุจริตในระดับท้องถิ่นสามารถถูกตรวจสอบได้อย่างชัดเจนกว่า ดังนั้น การกระจายอำนาจต่างหากจะช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริต เพราะถูกประชาชนตรวจสอบและติดตาม จึงทำให้ท้องถิ่นพบเรื่องการทุจริตมากกว่าส่วนกลาง การพบเรื่องทุจริตไม่ได้หมายความว่า จะเกิดการทุจริตมากกว่า แต่คือการถูกตรวจสอบมากกว่าต่างหาก การรวมศูนย์อำนาจก่อให้เกิดการทุจริตมากกว่าการกระจายอำนาจ การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นวิธีการที่ตรงไปตรงมามากที่สุดที่จะถามประชาชนว่าต้องเห็นนโยบายโครงการใด และผลการเลือกตั้งก็เป็นเกณฑ์ที่ชัดที่สุดว่าโครงการใดควรได้ไปต่อ โดยไม่เปิดช่องให้มีการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ประเทศไทยต้องมีการกระจายอำนาจมากขึ้น เพื่อให้ท้องถิ่นทำงานตอบสนองประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการจัดทำบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบหน่วยงานท้องถิ่น โจทย์สำคัญคือจะออกแบบการกระจายอำนาจอย่างไร เพื่อให้เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทยก้าวหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ

นายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้เสนอร่างกฎหมาย ตอบชี้แจงประเด็นที่สมาชิกรัฐสภาให้ข้อสังเกต ดังนี้ มาตรา 249 เติมคำว่า การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแบบกระจายอำนาจเพื่อเป็นหลักประกันว่า ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลชุดใดเข้ามา ไม่ว่าจะประเทศไทยจะมีใครเป็นรัฐบาลก็ตาม การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในประเทศนี้ต้องเป็นแบบรัฐเดี่ยว และเป็นรัฐเดี่ยวที่มีการกระจายอำนาจออกไปสู่ท้องถิ่นมีการเติมข้อความขึ้นมาเพื่อความชัดเจน

มาตรา 251 เป็นสิ่งที่เสนอขึ้นมาใหม่โดยนำหลักการว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปนี้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะแบบทั่วไปในท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่ต้องกำหนดรายละเอียดว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งถือว่าเป็นหลักการใหม่โดยในหลายประเทศมีการทดลองใช้ และมีงานวิจัยจำนวนมากที่ใช้หลักการนี้

มาตรา 252 เกี่ยวกับสัดส่วนรายได้เป็นเรื่องที่เสนอขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเพิ่มเรื่องของการกำกับดูแลท้องถิ่นเข้ามาด้วย

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และมีผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเรียบร้อยแล้ว ซึ่งถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ประเด็นของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่สมาชิกฯ หลายท่านมีความกังวลนั้น ยืนยันชัดเจนว่า ไม่มีถ้อยคำไหนที่ระบุว่าให้ยกเลิกกำนันผู้ใหญ่บ้าน และร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ไม่มีการนำไปสู่การยกเลิกกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ กำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2547 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ราชการส่วนภูมิภาคไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เพราะเป็นตัวแทนของส่วนกลางที่ส่งไปยังพื้นที่ต่าง ๆ แต่กำนันผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนภูมิภาค หากมีการเปลี่ยนแปลงจริง สถานะของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะดีขึ้นกว่าเดิมด้วยซ้ำ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างแน่นอน

สำหรับการยกเลิกราชการส่วนภูมิกษณนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้ส่งผลให้มีการยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคโดยทันที แต่เห็นว่าเรื่องนี้สำคัญจึงเสนอว่าในอนาคตควรให้คณะรัฐมนตรีออกแบบแผนว่า หากมีการยุบเลิกจะต้องมีการโอนภารกิจอย่างไร และต้องให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยการทำประชามติภายในระยะเวลา 5 ปี โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าควรจะมีราชการส่วนภูมิภาคต่อไปหรือไม่ การยุบเลิกราชการส่วนภูมิภาคจะส่งผลกระทบต่อความเป็นรัฐเดี่ยว ไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับราชการส่วนภูมิภาคแต่อย่างใด เช่น สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่น นอกจากนี้ การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้อยู่ภายใต้มาตรา 1 คือไม่สามารถส่งผลกระทบต่อรูปแบบของรัฐได้เลย แม้ว่าในมาตรา 4 จะเขียนเอาไว้ว่าให้คณะรัฐมนตรีทำแผนยกเลิกภูมิภาคภายในสองปี และห้าปีให้ออกเสียงประชามติว่าจะยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคหรือไม่ สำหรับในมาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 7 จะส่งผลให้ยกเลิกภูมิภาคภูมิภาคไปโดยปริยายนั้น สาเหตุที่เขียนเช่นนี้เพราะยึดจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่มีการกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบในปี 2540 โดยหวังว่าจะมีกฎหมายกลาง สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง หากมีกฎหมายอื่นขัดให้ยึดเอาพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2554 เป็นหลักแทน ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับกำหนดอำนาจให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซ้ำซ้อนกับท้องถิ่นที่มีการถ่ายโอนภารกิจ การคิดเช่นนี้จึงเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของกฎหมาย เมื่อมีการประกาศใช้ในทางปฏิบัติกลับไม่เป็นเช่นนั้น แนวทางการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกายืนยันว่าพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2554 ไม่ใช่กฎหมายกลาง เมื่อเกิดการซ้ำซ้อนกันของกฎหมาย จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ การเสนอแก้ไขกฎหมายครั้งนี้จึงเป็นการเติมเต็มกฎหมายกระจายอำนาจของปี 2540 และ 2542 ที่นำมาใช้แล้วเกิดปัญหา จึงต้องเพิ่มเติมเรื่องต่าง ๆ เข้ามาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ตลอดจนเขียนแนวทางการจัดการแก้ไขปัญหา หากมีกฎหมายซ้ำซ้อนกันต้องมีการยกเลิกกฎหมาย โดยข้อเสนอดังกล่าวนำมาจากงานวิจัยหลายชิ้น ซึ่งระบุให้ชัดเจนว่าต้องให้รัฐสภาเป็นผู้แก้กฎหมาย หรือหากไม่แก้ไขก็ต้องถือว่าท้องถิ่นมีอำนาจมาก่อน เพื่อป้องกัน

การซ้ำซ้อนกันของกฎหมาย โดยในมาตรา 567 เป็นการจัดการปัญหาสภาพการกระจายอำนาจที่ไปไม่ได้ตลอด 20 ปีที่ผ่านมา การจัดการปัญหาอำนาจซ้ำซ้อนระหว่างราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่จะเกิดขึ้นได้ต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ การตัดสินใจว่าเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่จะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น รัฐสภาจะเป็นผู้ตัดสิน ไม่ใช่การรวมตัวกันของท้องถิ่นแล้วจะเสนอได้ ประเด็นสภาพเมืองท้องถิ่นเป็นต้นแบบที่ใช้กันหลายที่และเป็นตัวกระตุ้นให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้ระบบการหมุนเวียนกันเป็นคนละ 1 ปี เพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวจากทางการเมือง ป้องกันการครอบงำทางการเมือง เป็นหลักประกันในการตรวจสอบความโปร่งใส การทำประชามติเรื่องการยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ จึงจำเป็นต้องให้มีการออกเสียงประชามติ ซึ่งจะใช้งบประมาณเท่าไรก็มีความคุ้มค่าและต้องให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเป็นผู้ตัดสิน หากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด สามารถปรับแก้ไขได้ตามกระบวนการประชาธิปไตย นอกจากนี้ เครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำคือ เงินอุดหนุน สำหรับท้องถิ่นที่เก็บรายได้ได้น้อยจำเป็นต้องได้รับเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการทำภารกิจ

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลโดยตรงในการยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาค และประชาชนต้องเป็นคนตัดสินว่าจะยุบเลิกการปกครองส่วนภูมิภาคหรือไม่ กฎหมายฉบับนี้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่เกิดขึ้นอย่างไม่สมบูรณ์ ถ้าประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดินประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ อย่างกล่าวว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นจะทำให้เกิดความแตกแยก เพราะมีการเลือกตั้งท้องถิ่นมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ร่างกฎหมายที่เข้าชื่อมาโดยประชาชนสามารถยืนยันกลับไปได้ หากสภาหมดอายุไปก่อน โดยให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อมาร่วมยืนยัน ดังนั้นเรื่องนี้จึงมีโอกาสไปต่อได้ แม้สภาจะใกล้หมดอายุก็ตาม ปัจจุบันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอยู่แต่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชน และมีความซ้ำซ้อนกับราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญเรียบร้อยแล้ว

เมื่อสมาชิกฯ อภิปรายเป็นเวลาพอสมควร และผู้เสนอร่างกฎหมายอภิปรายสรุปเหตุผลของการเสนอร่างกฎหมายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประธานฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า วันพุธที่ 7 ธันวาคม 2565 เวลา 09.30 นาฬิกา เป็นการลงมติ และในเวลา 13.00 นาฬิกา จะเป็นการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยในวันที่ 20 และ 21 ธันวาคม 2565 ไม่มีการนัดประชุมร่วมกันของรัฐสภา และจะมีการประชุมครั้งสุดท้ายในวันที่ 28 - 29 ธันวาคม 2565 จากนั้น ประธานฯ ได้สั่งปิดการประชุมเวลา 22.23 นาฬิกา

ปิดประชุมเวลา 22.23 นาฬิกา

**จัดทำโดย กลุ่มงานสื่อมวลชน สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**